

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 1

Sobota, 5. januarja 1935

Leto X

Naše naloge v novem letu Iskrenost in delo

Naše delavstvo, naši nameščenci so iskreni. Beseda razredne zavesti jim ni le na jeziku, ampak tudi v srcu. To je prvo.

Najprej je treba, da smo prepričani o veliki misli delavskega razreda

ne le z ozirom na položaj delavstva, marveč na splošni položaj družbe.

Marsikdo čuti v svoji duši to iskrenost. Silno hudo mu je, da ne more delavskemu gibanju koristiti več, da ne more zakričati vsemu svetu: »Boj za pravico je potreben in nujen!«

Vsemu svetu bi to sveto resnico rad povedal. Pa ne more in mnogo jih je, ki tega vprašanja ne umejo — ali celo nočejo umeti. Ta občutek zavednega sodruga in sodružice boli in peče. Toda ne! Kdor čuti to zlo, kdor vidi vse to, je pa le na pravi poti.

Vedeti moramo seveda, da se svet ne bo podrl, kakor so se podrl zidovi Jerihe, ko so Izraelci zatrobentali, če kričimo mi. Tega ne bo, ker se taki čudeži niso godili, takrat in se ne gode danes. Potreba je storiti več.

Med ljudi je treba stopiti.

Širiti krog svojih znancev. Nje pridobiti. V organizacije je treba privesti malomarneže, da dobe interes na svojem življenjskem vprašanju. Če ima naše gibanje sto iskrenih zaupnikov in vsak dobi v enem letu deset somišljenikov in članov, dvajset sodrugov s svojo prepričevalno besedo, pa jih imamo v enem letu tisoč in dvatisoč več.

Zato je podrobno delo temelj delavskega gibanja, javne manifestacije pa vrata do zakrknjenih src naših sotrpinov,

ki nebrizno prenašajo svojo bedo.

Iskrenost do gibanja in sotrpinov in njih organizacij je šele prava duhovna organizacija, organizacija problema in vpliva.

Resnica je, da posameznik stori lahko le nekaj, ali to je več vredno, kakor kričava reklama. V delavskem gibanju ne gre za cirkuško reklamo, marveč za konsolidacijo duha in ideologije. V tem oziru pa posameznik lahko stori največ. In koliko sam ne more, to stori z razširjanjem delavskega socialističnega tiska.

Minulo leto je bilo leto socialne bede in skrbi. Tudi letos ta zla ne bodo minila. Ali prav zaradi tega posvetimo vse svoje moči podrobnemu delu, našim organizacijam in tisku.

Nikogar ni, ki bi mogel to delo zaščititi.

Posvetimo leto 1935 predvsem temu delu!

Molitve za zmago!

Nemški katoliški škofje v Hitlerjevi službi

Škofi paderbirnske pokrajine so izdali oklic, da naj se dne 13. januarja 1935 moli po vseh cerkvah po tri očene naše za zmago Nemčije v posaarskem ozemlju. Oklicu so se pridružili tudi drugi škofje, celo bavarski. Če izide glasovanje v Posaarju ugodno za Nemčijo, namerava nemški režim prepustiti klerikalizmu vzgojo mladine. Obenem sklene Nemčija konkordat z Vatikanom definitivno. — V Vatikanu imajo dobro politiko zase, kot so jo imeli v svetovni vojni, ko so tudi molili za zmago, pri nas in v Nemčiji za cesarjevo, drugod pa za kraljevo.

Tudi državni svet je razsodil:

1 odstotni uslužbenski davek nezakonit

v kolikor se pobira od delavcev

Zadnjič smo poročali, da je upravno sodišče v Celju v tožbi nekega delavca (tožbo je pravzaprav vložila Strokovna komisija v Ljubljani) radi odtegovanja 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka razsodilo, da delavci niso zavezani temu davku.

Proti sodbi upravnega sodišča je finančna direkcija v Ljubljani vložila pritožbo na državni svet v Beogradu, odkoder je te dni prispela sodba, s katero se zavrača pritožba finančne direkcije. S tem je postala sodba upravnega sodišča v Celju pravomočna. Delavcu, ki je tožil, ne sme sedaj delodajalec več odtegovati 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka.

Je pa ta sodba, čeprav se nanaša samo na konkreten slučaj, principijelnega značaja. Kajti upravno sodišče je v razlogih svoje sodbe izrecno navedlo, da noben delavec ni zavezan plačevanju spornega davka, in je razen tega še točno razložilo, koga vse se smatra kot delavca.

Sedaj gre za to, da se

1. odpravi pobiranje 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka za v bodoče in
2. vrne delavstvu celokupno vsoto že vplačanega davka.

Pravzaprav bi morala sedaj finančna direkcija sama od sebe izdati nalog vsem svojim krajevnim organom, da 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka ne tirjajo več. Če pa se to ne bo zgodilo, bo treba podvzeti druge mere.

Kaj je treba podvzeti?

V vsakem podjetju naj se obratni zaupniki obrnejo na vodstvo podjetja in naj ga obveste, da je sodba, glasom katere delavci niso več zavezani plačevanju 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka, pravomočna in da naj torej podjetje tega davka več ne odteguje.

Vodstvo podjetja naj nato takoj napravi vlogo na pristojno davkarijo, v kateri naj navede vse v podjetju zaposlene delavce imensko ter

pripomni, da za nje v smislu pravomočne razsodbe upravnega sodišča v Celju ne bo več pobiralo zgoraj omenjenega davka, obenem pa naj zahteva, da se davkarija izreče, ako je s tem sporazumna.

V slučaju negativnega odgovora davkarije, naj podjetje vloži pritožbo na finančno direkcijo in proti negativni odločbi finančne direkcije na upravno sodišče v Celju. Ako se bo finančna direkcija proti sodbi celjskega upravnega sodišča pritožila, bo v končni instanci zopet odločal državni svet.

Na ta način bo mogoče doseči, da bo delavstvo vsega obrata rešeno plačevanja tega davka, podjetje pa sitnosti, ki jih ima s pobiranjem.

Kako doseči vrnitev že vplačanega davka?

V tem slučaju naj si vsak delavec preskrbi ubožno spričevalo, ugotovi naj, koliko je vplačal spornega davka od 1. aprila 1934 pa do gotovega dne, nato naj napiše cesijsko listino, s katero recimo odstopa svoj zahtevek glavnemu obratnemu zaupniku, ki bo potem s posebno vlogo (in ubožnim spričevalom) zahteval izplačilo vsega njemu odstopljenega 1 odstotnega dodatnega uslužbenskega davka od finančne direkcije v Ljubljani.

Ako bi finančna direkcija zavrnila zahtevek, se bo treba pritožiti na finančno ministrstvo in proti ev. neugodni rešitvi finančnega ministrstva na državni svet.

Vse te stvari pa bodo delavci morali napraviti v sporazumu s svojimi strokovnimi organizacijami, ker se bo treba odločiti za enoten način postopanja.

Najbolje bi seveda bilo, ako bi finančna direkcija v sporazumu s finančnim ministrstvom iz lastnega nagiba odredila, da se vplačani 1 odstotni dodatni uslužbenski davek vrne vsem delavcem brez izjeme, oz. da se jim vpiše v dobro na račun uslužbenskega davka.

Laval v Rimu

Sporazum med Francijo in Italijo?

Pogajanja med Francijo in Italijo so odgođena.

Tako se je glasila vest pred petimi dnevi. Vprašanja sporazuma so silno zamotana.

Poročila pa ne omenjajo, katera vprašanja ali evropska ali afriška. In jako verjetno je, da afriška, ker se tudi angleški vladni krogi zanimajo za stvar. Angleži so iz lastne inicijative hoteli posredovati med Francijo in Italijo.

Veliko vlogo v zamotanih vprašanjih igra Abesinija, ki so ji sosede Francija, Anglija in Italija. Japonska pa ima v Abesiniji politični vpliv in je vežbala abesinsko vojsko. Italija zahteva velik kos abesinskega ozemlja in železnico, ki vodi do morja. Zrtev bo torej Abesinija, če se ne bo mogla ubraniti italijanske invazije, ki napreduje kljub petim protestom pri Društvu narodov v Zenevi.

Naenkrat so se pogajanja med Francijo in Italijo zaključila in francoski zu-

nanji minister Laval je dne 3. t. m. odpotoval v Rim, kjer ostane štiri dni in podpiše zapisnik o sporazumu. Laval obišče tudi Vatikan.

Iz poročil ni mogoče posneti, v koliko zadošča Francija italijanskemu imperializmu, marveč navajajo samo, da bo zapisnik vseboval jamstvo za avstrijsko nevtralnost in opustitev revizionistične politike zlasti napram Jugoslaviji. Zapisnik podpišejo avstrijske sosednje države (ne pa Rumunija). K zapisniku se priključijo pozneje lahko tudi druge države ter naj bi tvoril podlago za evropski sporazum.

Pričakovati je, da se s sporazumom utrdi mir v Evropi. Mussolini je tudi obljubil, da pridobi za tak sporazum Poljsko in Nemčijo, kar jamči tembolj, da hodi srednja Evropa po poti h konsolidaciji političnih odnošajev.

Francoski bojovníki, ki so obiskali Jugoslavijo, so se ustavili par ur tudi v Ljubljani.

Rudarji, uslužbenski davek in bednostni fond

Koliko plačajo in koliko dobe?

Po podatkih Trboveljske premogokopne družbe je vplačala TPD l. 1933 uslužbenskega davka z vsemi dokladi, mi, ekskluzivno banovinski bednostni fond Din 2.593.355,57.

V banovinski bednostni fond je vplačala v prvih 11 mesecih leta 1934 Din 679.346,30, v celem letu 1934 bo znašalo to ca. 750.000 Din.

V sami občini Trbovlje so znašali dohodki fonda v času od 1. novembra 1933 do 31. oktobra 1934 od Trboveljske premogokopne družbe 461.703,10 Din.

Izdalo pa se je za Trbovlje l. 1933-34 2 (dva) vagona koruze (tudi za Hrastnik), Din 34.000 za javno kuhinjo, 100.000 Din za rekonstrukcijo ceste Trbovlje—Marija Reka. Z zadnjo vsoto pa je upravljalo banovinsko gradbeno vodstvo. Dela na tej cesti niso bila rezervirana izključno za nezaposlene iz občine Trbovlje.

Leta 1934-35 so se izdali 4 vagoni koruze in 1 vagon pšenice (tudi za Hrastnik); Din 7000 za onemogle v srezu Laško, Din 174.200 za javno kuhinjo.

Občina Hrastnik—Dol je dobila l. 1934-35 iz bednostnega fonda vsega skupaj 57.000 Din.

(Po poročilu tajništva Delavske zbornice v Ljubljani.)

Teror v Španiji

Osem socialističnih poslancev še v zaporu

Na Španskem se nadaljuje teror proti delavstvu. V Asturiji se še vedno vrše boji.

V zaporih se nahaja še osem poslancev. Za soc. poslanca Menendra namerava državni pravdnik predlagati smrtno kazen ali dosmrtno ječo. V zaporih so poslanci: predsednik stranke Largo Caballero, dva asturska in trije madridski poslanci. Razen tega se vrši proces še proti nekaterim poslancem.

Dočim vlada Lerrouxa preganja svobodomiselne in demokratične osebnosti in gibanja, se predsednik vlade pogaja s klerikalnim monarhistom Gil Roblesom, ki je voditelj reakcije na Španskem.

Pravilna sodba Madžara

Madžarske volitve — lov na ljudi

Madžarski legitimist, poslanec Griger je izjavil v »Magyar Hétfő«, da na Ogrskem še nikdar ni bilo parlamenta, ki bi bil izšel iz poštenih ljudskih volitev. Vse volitve so podobne vpadu Tatarov.

Celo umrli minister Vass je odkrito priznal, da so ogrske volitve podobne pravzaprav lovu. — Povsod, kjer ni demokracije, je tako. O demokratičnih volitvah v dobi reakcije ne moremo več govoriti.

Deportacija Kamenjeva in Zinovjeva

Duhovna opozicionalna voditelj Zinovjev in Kamenjev sta bila z rodbinami deportirana na neki otok v Sibiriji. Kako obsežna je bila zarota zoper Stalina in njegov režim, dokazuje dejstvo, da je bilo po nagli sodbi ustrelenih skoraj dvesto oseb. Zarota je segala tudi v nekatere garnizije rdeče vojske.

Deklaracija vlade

Vlada se predstavi parlamentu in senatu

Ministrski predsednik B. Jevtić je na seji parlamenta dne 4. januarja prečital deklaracijo vlade.

V deklaraciji povdarja, da bo vlada nadaljevala politiko pokojnega kralja, začrtano z ustavo l. 1931, in da sprejema sodelovanje vseh, ki jih bo vodil isti duh, ne glede na to, na kateri strani so bili v prejšnjih političnih razprtijah.

Vlada obljublja lojalno izvajanje in spoštovanje ustave, upoštevanje in najvestnejše izvajanje obstoječih zakonov. Kršitev zakonov ne bo trpela v nobenem primeru, pa najsi pride s katerekoli strani.

Kot prvo nalogo smatra potrebo reorganizacije državne uprave v pravcu dekoncentracije oblasti. Uprava mora biti cenena, enotna in napram narodu neposredna.

Odnosaji med državo in priznanimi veroizpovedmi naj temelje na sodelovanju. Temu namenu bo služil tudi konkordat, ki ga namerava vlada skleniti z Vatikanom.

Vlada bo podpirala vse produktivne sile gospodarstva. Predvsem pa bo posvetila svojo skrb kmetu in zadružništvu. Upošteva, da izhaja gospodarska kriza pri nas v prvi vrsti iz krize kmetijstva, bo vlada priskočila na pomoč predvsem kmetu. Od napredka kmetovalcev je odvisen razvoj ostalih gospodarskih slojev: industrije, delavcev, trgovcev in obrtnikov.

Kar se tiče davkov, se zaveda vlada, da je obremenitev dosegla višek. V denarni politiki bo skrbela za stabilizacijo dinarja.

Prosvetna politika vlade bo usmerjena v pravcu odgoje šolske mladine v državnem duhu. Sploh pa se bo vlada prizadevala pospeševati narodno prosveto in dvigati etično vrednost v človeku, ker upa na ta način ublažiti gmotno in duhovno stisko današnje družbe.

Kar se tiče telesne vzgoje mladine je ta našla v Sokolu svoj popolni izraz.

Vojska pa bo predmet stalne skrbi in brige vlade, ker bo ta, okrepljena in razvita v popolni meri najboljša garancija za varnost države.

Z napetostjo pričakovana deklaracija vlade g. Jevtića pove v svojem jedru to-le: vlada bo nadaljevala svoje delo na podlagi ustave in obstoječih zakonov. Skrbela bo, da se zakoni ne bodo kršili, niti od spodaj, niti od zgoraj. Oblast bo dekoncentrirala, izvedla bo še volitve v banovine. Svojo gospodarsko politiko bo oprla na kmeta in zadružništvo. Z denarjem ne bo delala nobenih eksperimentov, ampak bo ohranila stabilnost. Skrbela bo nadalje, da prepreči davčno preobremenjenost in pa za pravično razdelitev javnih dajatev.

Verske spore bo preprečevala z gojitvijo dobrih odnosov med obstoječimi cerkvami in državo, z rimsko cerkvijo pa bo v to svrhu sklenila konkordat.

Pekovski mojstri „na delu“

Kaj vse bi radi pekovski mojstri?

Predstavniki Zveze pekovskih obrtnikov so se tik pred Božičem napotili v Beograd, kjer so pridno pritiskali kljuko in posedali po raznih ministrskih predsohah. V tej delegaciji so se nahajali iz Dravske banovine pekovski mojstri Karel Vidmar in Mirko Cvrtić iz Ljubljane, Albrecht iz Ptuja in Jakob Koren iz Maribora. Bili so v ministrstvu socialne politike, trgovine in industrije, notranjih del in v ministrstvu za finance, kjer so predložili svoje zahteve.

Najbolj jim je napoti nameravana ukinitve nočnega dela v pekarnah. Zahtevajo, da se dopusti delo v pekarnah od 12. ure ponoči do 12. ure podnevi. S pripravljalnimi deli za peko pa naj bi se lahko poljubno začelo! Nedeljski počitek naj bi ne bil določen enotno, ampak naj bi se kraji razdelili v dve kategoriji: v prvi bi trajal počitek od sobote opoldne 12. ure, do nedelje ponoči 12. ure; v drugi kategoriji pa od nedelje 12. ure opoldne, do ponedeljka 12. ure opoldne. Posamezni okraji naj bi si izbrali oni nedeljski počitek, ki njihovim krajevnim potrebam

bolj odgovarja. Pristajajo na to, da se kruha med 12. uro opoldne in 12. uro ponoči ne peče, pač pa se lahko v tem času vršijo pripravljala dela, čistijo prostori in podobno. (To se pravi, da bi podeželski pomočniki in vajenci sploh ne bili nikdar prosti).

V ministrstvu financ so zahtevali, naj bi se obstoječi davčni sistem za peke izpremenil in naj bi se za peke uvedel pavšalni davek, odmerjen po številu zaposlenih pomočnikov in po krajevnih razmerah. (Kaj pa tam, kjer obratuje mojster večinoma s svojimi družinskimi močmi in z vajenci?)

V Beogradu so pekovski mojstre lepo potolažili, glede nočnega dela so jim pa rekli, da bo v kratkem to vprašanje urejeno enotno za celo državo.

ZAHVALA

Vsem, ki so mi čestitali k moji sedemdesetletnici ustmeno, pismeno ali brzojavno, se tem potom najiskrenejše zahvaljujem.

Zagorje, 1. januarja 1935.

Melhijor Čobal.

Mesec januar naj bo posvečen

»Delavski Politiki«

V zadnji številki našega lista smo povdarili, kako važen in potreben je delavski tisk vsakemu delavcu.

Pomisli tudi Ti:

Kdo je Tvoj najzvestejši tovariš?

Tvoj list!

Kdo je Tvoj pomočnik in svetovalec v vseh težkih položajih življenja?

Tvoj list!

Kdo je Tvoj edini zaščitnik in zagovornik proti vsem krivicam, ki se Ti gode?

Tvoj list!

Zato ne zanemarij svojega tovariša; ne zanemarij svojega pomočnika in svetovalca, ne pozabi na svojega zaščitnika in zagovornika, naročaj svoj list v svoj dom,

naroči si »Delavsko politiko«!

Resultati preiskave

Vzroki pogostih nesreč v naših rudnikih

V dalmatinskih rudnikih, družbe Monte Pronina, se je nedavno dogodila večja nesreča, ki je imela za posledico, da je došla tja posebna preiskovalna komisija članov Inšpekcije dela in Delavske zbornice, ki je ugotovila to-le:

1. rudarji, zaposleni na mokrih krajih (voda stoji 10—14 cm visoko), nimajo primerne obutve;

2. varnostne naprave v rovih so se napravile šele zadnje dni (ko se je zvedelo da pride komisija), kar je dokaz, da sicer v normalnih razmerah niso zadostne. In ravno ta pomanjkljivost varnostnih naprav je vzrok pogostim smrtnim nesrečam med zaposlenimi rudarji;

3. razstreljevanje se ne vrši vedno po strokovno izvezbanih osebah, kar je tudi povod raznim nesrečam;

4. rovi in izkopi so nezadostno zavarovani, ker družba preveč stedi z materijalom;

5. ventilacijske naprave v rudniku »Siverić« so pomanjkljive;

6. rudarske mezde so nezadostne. Znašajo 8 do 20 dinarjev dnevno.

Komisija je predlagala:

1. kantina, ki jo vzdržuje podjetje, naj se ukine, ali pa vsaj omeji na oddajanje edino najpotrebnejših živil rudarjem;

2. zaposlevanje mladostnikov izpod 16 let naj se omeji na minimum;

3. posveti naj se vsa pozornost najprej varnosti človeškega življenja, potem šele produkciji;

4. naj se ne preprečuje in ne ovira ustanavljanje rudarskih strokovnih organizacij in volitev rudarskih zaupnikov.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

»Vsaj enega novega naročnika bom pridobil ta mesec, Delavski politiki«, mora biti Tvoj trdni sklep, trdni sklep vsakega zaupnika, funkcionarja in čitatelja »Delavske politike«.

Ustanovite poverjeniške odbore v vsakem kraju, kjer še ne postojajo, ki bodo organizirali dopisništvo in pobiranje naročnine.

Kdor si naroči delavski časopis in ne plačuje naročnine, oškoduje vse redne naročnike, škoduje pa tudi samemu sebi!

Ustvarimo si močno orožje, ki je delavskemu gibanju neobhodno potrebno, zato na delo:

ŠIRIMO

»DELAVSKE POLITIKE«!

Doma in po svetu

Uzunović odstopa. Bivši predsednik vlade Uzunović, ki je obenem predsednik Jugoslovanske nacionalne stranke, je odložil predsedstvo poslanskega kluba v narodni skupščini. Nadaljnja vest poroča, da je pismeno sporočil, da odstopa tudi od predsedstva stranke. Iz tega bi sledilo, da je večina stranke za podpiranje nove vlade.

Jugoslovanska narodna stranka je sklenila, da bo novo vlado podpirala. Širši seji je predsedoval poslanec dr. Svetislav Hodžera.

Emigrantsko gibanje na Ogrskem se nadaljuje. Iz Ogrske poročajo, da so imeli na Ogrskem teroristi sestaneke, na katerem je bilo okoli 30 teroristov. — Francoski policijski organ, ki je hotel te ljudi zaslišati, pa ni našel nobenega. Ogrske oblasti so jih razmestile po oddaljenejših krajih in pod novimi imeni.

Avstrijski finančni minister dr. Buresch je obiskal Tabor, kjer se je sestal z dr. Benešem. Zahvalil se mu je za podporo čehoslovaške vlade pri konverziji avstrijskega posojila. — Ali pomeni ta obisk zblizanje obeh držav?

Trocki preklicuje. Trockij izjavlja v francoskih listih, da ni v nikakršni zvezi z umorom Kirova v Rusiji in z zaroto, ker je bil vedno nasprotnik individualnih atentatov.

Ali se niste razveselili, kadar je skozi mrčno zimsko meglo pogledalo solnce v Vaš dom? Glejte, prav tako se bo razveselila Vaša žena, če bo prišel k njej najboljši prijatelj, družinski mesečnik »Žena in dom«. Storitve ji največje veselje, dajte ji nekaj, kar jo bo vse leto, vsak mesec spominjalo na Vas in Vašo skrbnost. Naročite ji »Ženo in dom«. Prva številka novega letnika je izšla že te dni. Že danes opozarjamo, da bo prihajajoča številka posvečena našim malčkom. Pišite nam, pa Vam pošljemo eno številko brezplačno in brezobvezno na ogled. »Žena in dom« se naroča pri upravi v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/1 in stane za vse leto z desetimi krojnimi polami samo 68 dinarjev, pet praktičnih gospodinskih knjig, ki jih izda založba vsako leto, pa stane še posebej 37 dinarjev.

Tone Maček:

129

Slučaj Kumberger

»Res je, o brazdi sodi lahko le orač. Žal, da mi ne znamo sukati peres.«

»Pozno je že,« je opominjala Trpinka. »Gremo? Kaj pa ti Dolfe še ostaneš?«

Dolfe je pogledal svojo Pepco. Ta se je hotela prikupiti bodoči tašči in je takoj za njo vstala izza mize. Odpravili so se vsi. Ko pa so prišli do Trpinkinega stanovanja, ni Dolfe šel domov, ampak je spremljal svoje dekle proti koloniji.

Prišla je jesen. Francetu je pisala mati, naj si vzame dopust in pride domov na trgatve. Po Hrastniku se razburjenje še ni čisto poleglo. Ljudje so po svoje razpravljali o zadnjih dogodkih. Se bo preostalom svojcem ponesrečenih rudarjev priznala pripadajoča pokojnina ali ne? Pri Bratovski skladnici so imeli posebno sejo za to. Zastopniki rudarjev so glasovali, da se prizna vdovam pokojnina, ostalim svojcem pa, v kolikor so jih ponesrečenci podpirali, gotova

odškodnina. Zastopniki podjetja so bili proti vsemu. Zastopnik oblasti je priznal pokojnino dyema vdovama, drugima dvema ne, ker sta imeli kočarijo. Na ostale se ni oziralo.

Rudarji s tem niso bili zadovoljni. Na posebnem shodu so o tem razpravljali. Proti podjetju so se slišali klici nezadovoljstva, ker bi uprava rada zvalila krivdo za nesrečo na ponesrečene rudarje, češ, da so s svojo lahkomišelnostjo neopreznostjo povzročili katastrofo.

Na shodu so rudarji zbirali prostovoljne prispevke, kot prvo pomoč preostalim svojcem, dokler ne bo zadeva rešena.

Glede Dremšakove neveste so bila mnenja deljena. Vsi zastopniki Bratovski skladnice so bili mnenja, da ji ne pripada nikaka odškodnina. Večina delavstva je pa bila nasprotnega mnenja:

— Bila sta že na oklicih, najela sta si že stanovanje, omislila sta si opremo, dekle je že dalj časa šivalo in pripravljalo vse potrebno. Imelo je že precejšnje izdatke in trpi veliko škodo, ki jo je povzročil rudnik. Bila sta že kakor poročena. Pritiče ji

vsaj odškodnina.

»Če ti drugače ne priznajo, pa toži!« so jo vzpodbujali nekateri.

Spočetka dekle o tem ni maralo nič slišati, jadtikovalo je samo za svoj fantom, sčasoma, ko se je umirilo, je pa začelo bolj praktično misliti.

Vsa zadeva je bila oddana rudarskemu sodišču v Celju, ki naj končno odloči.

Nekega jesenskega popoldneva, ko sta prišla s šilhta, je Janez rekel Francetu:

»Ravnikarjev purš iz Ravnega me je za noč povabil na kožuhanje koruze. Jih bo šlo več. Greš ti tudi?«

»S teboj že.«

»Ampak, če bo potreba, se moraš izkazati, da si hrastničan. Baje pridejo tudi trboveljčani.«

In zvečer sta šla. Zbirali so se pri »Slepem Janezu«. Iz puršenjav za jih je prišlo precejšnje število. Zbralo se jih je okrog trideset.

Skozi sotesko ob Bobnu so peli, da je odmevalo od strmih skalnatih sten. Ko so prišli iz soteske, so zavili preko mostička na desno in šli po kolovoznici navkreber. Kmalu so

bili pri Ravnikarjevih, naj premožnejšem kmetu v Ravnah, ki je vsako leto povabil hrastniške fante, kadar je imel koruzo za kožuhati ali proso za meti.

Fantje so se povabilu radi odzvali, saj so vedeli, da se pri takih prilikah ne skopari z dobrim, odkisanim sadjevcem in da se dobi tudi kaj mastnega za pod zob. Ne samo v Ravne, tudi drugam so hodili. V Studence, v Prapretno, na Brnco in celo v Drago in dolí na Savo. Ob košnji so hodili kositi, ob žetvi vezati snopje, ob mlačvi mlatiti, v jeseni pa kožuhati koruzo, meti proso ali pa ribati zelje in repo. V vseh teh vaseh so imeli kmetje na hrani posamezne samske rudarje, ki so jim plačevali za hrano precej manj kakor purši v koloniji, zato pa so ob svojem prostem času pomagali kmetom pri delu. Glede stanovanja niso bili razvajeni; poleti so spali v senu na kozolcu, pozimi pa v hlevu ali v najboljšem slučaju v hiši za pečjo. Le redki so imeli zase posebne kamre, kjer so si pozimi kurili v gašperčku s kosi premoga, ki so si ga prinesli s seboj z dela.

Slov. Javornik

Predavanje »Svobode«. V nedeljo je pod okriljem tukajšnje »Svobode« predaval s. prof. Teplý iz Maribora pri polno zasedeni dvorani delavstva o predmetu »Fašizem«. S. predavatelj si je osvojil poslušavce z odlično dialektično tehniko predavanja, za katero je predmet »fašizem« kakor nalašč vlit. Zlasti so ugajali njegovi točni zaključki o vzrokih pasivnosti in mrtvila v političnem izživljanju malomeščanstva, vstevši takozvano izobraženstvo. Žal, je bil sodrug predavatelj po dopoldanskem predavanju v Kranju zelo utrujen, vsled česar ni bilo mogoče izvesti večje debate, ki so med delavstvom tako priljubljene, ker se delavstvo baš pri debatah dotakne konkretnosti, da poišče za dejanske razmere podlage iz predavanja. Zato je tudi drobec debate, ki se je vršil, izzvenel v nasprotju s predavanjem v tezo pasivnosti, kar bo treba pri prihodnji priliki izravnati, ker je napačno. Driš.

Jesenice

Izmenjava dopisov. Kakor znano, so izvoljeni odborniki s kandidatnih list dr. Stanovnika in Čelesnika po volitvah oktobra 1933 stvorili skupni opozicijski klub obče. odbornikov, ki je predstavljal 853 volivcev, dočim je klub JNS predstavljal 816 volivcev, med temi okrog 500 železničarjev. Eksekutivno kluba opozicije so sestavljali dr. Stanovnik kot načelnik, s. Čelesnik kot podnačelnik, s. dr. Štempihar kot tajnik in Arnež Peter s Stanovnikove liste kot tajnikov namestnik. Koncem meseca novembra so ss. Čelesnik, Ažman in dr. Štempihar sporočili dr. Stanovniku konec skupnosti kluba, kakor je prejel s. dr. Štempihar ta-le dopis z dne 4. 12. 1934:

»Z velikim začudenjem smo prejeli dopis dr. Štempihara, ki javlja tudi Vaš izstop iz skupnega kluba deseterice opozicije v občinskem odboru na Jesenicah. Prav tako so nas iznenadili razlogi Vašega izstopa po pismu dr. Štempihara z dne 25. 11. 1934. Mi sprejemamo Vaš izstop z obžalovanjem v vednost, ker že vidimo, kako se tega Vašega koraka vselej nasprotniki delavskih interesov v vseh tabo-rih. To Vaše dejanje nas ne bo motilo, da ne bi tudi v bodoče zastavili vseh svojih sil v prosep jeseškega delovnega ljudstva. Z odl. spoštovanjem in pozdravom za Klub obče. odbornikov soc. gosp. liste: Peter Arnež l. r., t. č. predsednik, dr. Stanovnik Aleš l. r., t. č. tajnik.«

Z ozirom na vsebino tega dopisa, po kateri druga polovica prvotnega skupnega kluba ni pravilno ocenila korak sodrugov delavske delegacije v obč. odboru, je s. dr. Štempihar v njihovem imenu odgovoril g. Petru Arnežu sledeče: Danes (t. j. dne 8. 12. 1934) mi je bil dostavljen dopis z dne 4. t. m., s katerim mi javljate imenom »kluba obče. odbornikov soc. gosp. liste«, kako ste prejeli na znanje »tudi moj izstop iz skupnega kluba deseterice opozicije« in to z »iznenadenjem« tako glede čina, kakor glede razlogov. Ker vidim iz Vašega dopisa, da ste moja obvestila razumeli napačno, ponavljam, da smo ss. Čelesnik, Ažman in jaz kot polnopravna polovica doslej skupnega kluba ukinili to skupnost, torej ne izstopili iz kluba, ali celo iz opozicije. Za izstop iz kluba ni podlage, ko pa je obstojal klub bistveno iz skupnosti predstavnikov obeh list. Zato skupni klub ni več obstojal, čim smo sporočili, da ukinjamo skupnost. Kar se tiče iznenadenja, smem sporočiti, da smo mi iznenadeni, ker nam javljate, da ste iznenadeni. Na »veselje«, ki ga je baje povzročil naš korak pri nasprotnikih delavskih interesov, bi bilo vsekakor treba misliti, preden so nastali razlogi za naš čin. Ker nam zagotavljate, da hočete tudi v Vaši novi klubski organizaciji zastaviti vse svoje sile za delovno ljudstvo, upamo, da »veselje« nasprotnikov ne bo veselje onega, ki se zadnji smeje, in za to gre. Z odl. spoštovanjem in pozdravom za delavsko delegacijo v obč. odboru: Dr. Štempihar, l. r.»

Iz izmenjave teh dopisov morejo volivci liste s. Čelesnika, po zdravem premisleku, pa tudi volivci soc. gosp. liste razvideti, v čem je bistvo zadeve. Kdor se zanima za podrobne razloge ukinitve skupnosti kluba, jih lahko poišče pri članih delavske delegacije v obč. odboru. Driš.

Zveza delavskih žena in deklet bo zopet priredila zdravstvena predavanja. Prvo se bo vršilo v torek, dne 8. t. m. v Delavskem domu na Savi. Predaval bo dr. Bergelj. Slede predavanja dr. Marčiča in dr. Kogoja. Vabimo vse delavske žene, da se udeležujejo teh predavanj in se na ta način izobražujejo!

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 5. in 6. jan. t. l. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) filmsko opereto »Bil nekoč je muzikant« z V. de Kowo, E. Verebesom in Szöke Szakalom v gl. vlogah. Dodatki običajni (barvana Silly Simfonija). Sledi nacionalno zgodovinski film Balkanska vojna in nov film o pogrebnih svečanostih.

Šoštanj

Popravite most! Pred več leti se je podrl most pri Agrariji (nekdanja tovarna za klet). Le srečnemu slučaju se je treba zahvaliti, da se takrat ni težko ponesrečil voznik, ki je padel z konji in vozom vred v vodo. Od tega časa dalje se nihče več ne briga za most, ne občina, ne posameznik. Kmetje iz Lokovice so bili radi tega prisiljeni narediti iz treh brun zasilno brv in prav nezanesljive ograje, da morejo po kraji poti v mesto. Na Štefanovo je padla s te 5 m visoke brvi Magda Koradejeva v vodo. Voda je tam precej globoka. Edina sreča je bila, da ponesrečenka ni priletela na iz vode štrleče pilote in da zna dobro plavati ter da ni izgubila prisotnosti duha.

Ali se bodo poklicani faktorji vendarle že enkrat odločili za popravitev te brvi. Mestna občina mora oskrbeti primerno razsvetljavo od hotela Jugoslavije čez sejmšče do Agrarije, ker si človek v večernih urah sicer lahko polomi noge ali pa pade v Pako. Gospodje na občini naj si položaj na licu mesta ogledajo in primerno ukredujejo. — Občan.

Občni zbor delavskega pevskega zbora »Cankar« se bo vršil v nedeljo, dne 13. januarja ob 10. uri dopoldan v tajništvo Zadrúžnega doma. Sodrugi, delavci, kateri imate veselje do petja, pridite in pomagajte, vabimo vas!

Božičnico je priredila podružnica Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije dne 23. decembra 1934. Za prireditve je darovala tvrdka Fr. Woschnagg, skupno z zbirko uradništva Din 2000. Izmed ostalih omenjamo na prvem mestu trgovino Šumer, ki se je prav posebno izkazala, prispevali so pa tudi ostali trgovci in posamezniki, za kar se vsem najlepše zahvaljujemo. Ta zbirka je omogočila obdaritev 350 otrok. Pri božičnici so sodelovala naša delavska društva, zlasti pohvalno je treba omeniti delavsko godbo »Zarja« in pa pevce. Z deklamacijami sta nastopile Magda Koradejeva (Tone Maček: Božiček proletarskih otrok) in Ivica Koradejeva (Nepravičen Božiček). Božiček pa je tudi s prav lepimi besedami obrazložil pomen Božiča ter je malčke obdaril. — (Ne bo odveč, ako omenimo, da firma Bat'a ni prav nič prispevala, kljub pismeni prošnji.) — Prireditvi. odbor.

»Maksel« na odru »Svobode«. Že enkrat smo v »Del. Politiki« povdarili, da so naše proletarske kulturne organizacije v pogledu oderskega udejstvovanja prepustne velikemu pomanjkanju. Iger z dialektičnim raziskovanjem in analizo življenja je malo. Pa še po teli naša društva ne segajo kakor bi morala. Zakaj? Delavska društva, ki bi morala biti v službi razrednega boja in bi morala to svojo pripadnost pokazati z vsako prireditvijo, stoje preveč pod vplivom odrov in se celo bojiijo prikazati kaj drugega, kar bi pri nas ne bilo »v navadi«. Neredko pa se tudi dogaja, da določajo kulturni program naših prireditvev ljudje z orientacijo. Walfridov »Maksel« je burka in nič več.

Brez duhovitosti in satiričnosti. Notranja zgradba zelo revna. Osebe prihajajo na oder kakor naprošene in pazljiv gledalec že v naprej ve, kaj bodo povedale. Igra zaradi igre... »Svoboda« je »Makselna« podala še precej dobro. Večjih razlik med posameznimi igralci ni bilo. Med hribami bi omenili izgovorjavo in mučno in nepotrebno stopicanje po odru. Igra je bila na Božič, kot tudi naslednji dan prav dobro obiskana. — Ugajal je delavski tamburaški zbor, ki se je pod novim kapelnikom zadnje čase zelo popravil. — Delavski dile-tanti, le pogumno naprej!

Zabukovca

»Rojstvo železnih sužnjev« (postanek stroja) je naslov skioptičnega predavanja, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 6. januarja 1935 s pričetkom ob pol 4. uri popoldne v gostilni Zupanc v Migojnici. K obilni udeležbi vabi odbor »Svobode«.

Mežica

Za mir in proti fašizmu. Minulo nedeljo je sklicala tukajšnja podružnica »Zveze delavskih žen in deklet« zborovanje proti vojni in fašizmu. Kljub neznatni agitaciji se je zbralo v dvorani Konzumnega društva za mežiško dolino lepo število sodružic in sodrugov. Zborovanje je otvorila in vodila predsednica podružnice s. Knezova, ki je po uvodnih besedah podelila besedo s. Jelenu iz Maribora. Referent je v daljšem govoru obrazložil stremiljenje reakcije, orožne industrije in fašizma, ki bi radi izzvali novo svetovno klanje, račune pa bi moralo poravnati zopet delavstvo. Orisal je dalje naploge delavskih organizacij, zlasti tudi ženske zveze in delavskega tiska itd. — Nato je govorila še predsednica s. Knezova, ki se je v izbranih besedah pridružil izvajanjem referenta in povdarila, da delavstvo noče volne. Ožigosala je dalje početje nekaterihkov, ki nazivljajo organizacijo delavskih žen »hudičevno zvezo«, da bi s tem odvrgli delavske žene od te potrebne organizacije. Pozvala je žene, da vztrajajo in se borijo ramo ob ramo z organiziranimi sodrugi. — Govoril je dalje še s. Maks Potočnik, ki je istotako bodril k vztrajnosti in solidarnosti, kakor je predsednica zaključila lepo uspešno delavsko manifestacijo. — Po zborovanju se je vpisalo več novih članic v organizacijo, priglasilo pa se je tudi nekaj novih naročnikov za »Delavsko politiko«.

Črna

Venček iger bo priredilo delavsko kulturno društvo »Svoboda« in sicer: »Iskrena Lubezen«, »Čašica kave« in »Ljubosumnost«, v soboto, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 6. t. m. ob 3. uri popoldne.

obakrat na društvenem odru v dvorani gostilne Knez v Črni. Sodrugi in sodružice ter prijatelji vesele zabave, pridite vsi!

Silvestrovanje »Svobode« je nad vse pričakovano dobro uspelo. Udeležba je bila zelo velika, s čimer se je pokazalo, da »Svoboda« med tukajšnjim delavstvom vživa ono zaupanje in naklonjenost, ki ga s svojo agilitnostjo zasluži. Zeleti bi le bilo, da nikdo ne pozabi lepših besed iz deklamacije o polnoči: Organizacija društva, zveza vas vabi, da pristopite v njene vrste. Le, če se vsi združimo, nam bo srečno in veselo novo leto!

Pluj

Silvestrovanje oz. družabni večer, ki ga je priredila Svoboda, je jako lepo uspel. Tokrat je bilo v dvorani premalo prostora. Ni pa bilo to navadno veseljačenje, temveč so vsi navzoči delavci in delavke pazljivo sledili tako pevskim točkam kakor tudi deklamacijam in govornemu zboru naših malih in velikih... Tudi tamburaški odsek je sodeloval. Po pozdravnem govoru o polnoči, smo se vsi mirno razšli, v nadi, da se bomo v novem letu še bolj oklenili naše kulturne organizacije ter pridobili one, ki dajejo prednost orgijam in plesom, ne vedoč, da je izobrazba tista sila, ki usposobi delavca za uspešen boj za njegove pravice.

Listnica uredništva

F. S., Celje. Tvoj članek smo prejeli ob zaključku lista. Pride v prihodnji številki na vrsto.

Lažnjive vesti o Severingu

Že lani so nemški in tudi naši slovenski listi razširjali laž, da je s. Karl Severing, ki je bil prej pruski notranji minister, odobraval Hitlerjev fašizem. Izkazalo se je takrat, da so bile vesti lažnjive.

Sedaj pa širijo nemški listi neko ponarejeno izjavo, da se je izrekel Severing v intervjuju za brezpogojno priključitev Posarja k Nemčiji. V ta namen so hoteli Nemci izrabiti sodruga Löbeja, bivšega predsednika nem. državnega zbora. K tej vesti izjavlja vodstvo nemške socialno-demokratske stranke, sedaj v Pragi, da so te vesti izmišljene, ker Severing v tem oziru ni dajal nikakršnih izjav časnikarjem.

Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiteno proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE
NAŠE PRODAJALNE.

TIVAR-obleke

Srečno in veselo Novo leto žele cenjenim
odjemalcem in vsem znancem:

SOKO-obleke

Kralja Petra c. 22

Celje

THELJAN KAREL
brivec

Zagorje o/S.

GOSTILNA PRI »ZIMOVCU«

Sp. Kašelj

pri postaji Zalog

**KUPUJTE
V SVOJI ZADRUGI**

**„DELAVSKE
DOM“**
MARIBOR,
FRANKOPANOVA 1

**Nabirajte
nove
naročnike**